

«КЕРАМІКА ЯК МАРКЕР МІЖКУЛЬТУРНИХ ЗВ'ЯЗКІВ ДАВНЬОГО НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ: ІМПОРТИ, ЗАПОЗИЧЕННЯ, ІМІТАЦІЇ»

З такою назвою 13–14 липня 2018 р. відбувся Міжнародний науковий симпозіум на базі археологічної експедиції Інституту керамології, відділення Інституту народознавства НАН України та Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному. Співорганізаторами заходу виступили Національна академія наук України, Інститут археології НАН України, Рада молодих учених Інституту археології НАН України, Інститут географії НАН України, Інститут народознавства НАН України, Полтавський національний університет імені В.Г. Короленка, Міністерство культури України, Полтавське обласне відділення Всеукраїнської громадської організації «Спілка археологів України» та Громадська організація «Конгрес українських керамологів».

Тематика наукових напрямків охопила ключові проблеми дослідження давньої кераміки різних епох і культур, серед яких найважливішими стали міжкультурні зв'язки, функція гончарного виробу як хронологічного маркера та як індикатора давніх торговельних шляхів, роль кераміки у торговельно-обмінних операціях, питання місцевого виробництва та імпорту, локальних особливостей та запозичення форм й орнаментів глиняного посуду, контакти між окремими гончарськими центрами. Із 26 заявлених доповідей було заслухано 19, в яких розкрито питання побутування й транспортування кераміки за часів бронзової доби (Д. Куштан, А. Корохіна), раннього залізного віку (Д. Гречко, К. Пеляшенко), античності (І. Чечуліна, І. Шейко, В. Котенко, Г. Вахрамеева), пізньоримської епохи (Р. Рейда, А. Гейко, С. Сапегін, О. Коваленко, Р. Луговий), середньовіччя (В. Аксьонов, Ю. Пуголовок, М. Тимошенко), ранньомодерної доби (О. Пашковський, О. Коваленко, Б. Пошивайло). Окремо був представлений напрямок географічних студій у дослідженнях гончарства (Ж. Матвіїшина, С. Дорошкевич, А. Кушнір) та етноархеології (Р. Карлтон, О. Белько). Географія заявлених учасників виявилася досить представницькою: окрім українських осередків (Київ, Харків, Львів, Полтава, Черкаси, Запоріжжя, Опішня, Ковалівка), були представлені й закордонні центри — Белград (Сербія), Краків (Польща), Ньюкасл-апон-Тайн (Великобританія).

На завершення першого дня роботи Симпозіуму учасникам було проведено екскурсію у Національному музеї-заповіднику українсько-

© В.В. КОТЕНКО, 2018

го гончарства в Опішному, а також гості отримали можливість відвідати виставки сучасних художників-керамістів у Центрі розвитку духовної культури та ознайомитися з виставками в Музеї мистецької родини Кричевських, зокрема й з експозицією трипільської кераміки з фондів Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному.

Програма Симпозіуму передбачала також практичні заняття: учасники заходу долучилися до майстер-класу з виготовлення кераміки на гончарному крузі. Зокрема, дослідники різних археологічних культур отримали можливість власноруч спробувати відтворити ту чи іншу форму, спостерігати за виготовленням різних конструктивних деталей посуду. Для зацікавлених учасників було організовано відвідування Більського городища скіфського часу з оглядом сусідніх археологічних пам'яток.

Насичена програма Симпозіуму не завадила плідній роботі науковців. За підсумками проведення заходу була представлена резолюція з ключовими векторами подальших археологічних студій. Зокрема, було прийнято рішення активізувати науковий потенціал

дослідників давньої кераміки у наступних напрямках:

- створити лабораторію міждисциплінарних досліджень на базі Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному та Інституту керамології — відділення Інституту народознавства НАН України;

- розробити інформаційні щити для археологічних пам'яток регіону;

- на базі місцевих археологічних пам'яток створити історико-туристичний комплекс — Археопарк з функціональним новим туристичним маршрутом;

- підготувати базу експедиції та експериментальний майданчик архео-керамологічних досліджень для спільних проектів навчальних закладів України та закордону;

- проводити лінгвістичні симпозіуми з розглядом термінологічної проблематики в археологічній керамології;

- кожні два роки проводити Міжнародний науковий симпозіум «Кераміка як маркер міжкультурних зв'язків давніх етнічних спільнот: імпорту, запозичення, імітації»;

- оприлюднювати матеріали археологічних Симпозіумів у журналі «Археологічна керамологія».

Таким чином, робота Симпозіуму у 2018 р. виявилася плідною та багатогранною за напрямками. Живе обговорення проблемних доповідей сприяло консолідації дослідників давньої кераміки України та світу, що відкриває перспективи до міжнародної співпраці в царині історичних дисциплін. Принципові питання імпорту, запозичень та імітацій кераміки в давнину вийшли за межі наукових дискусій, що прогнозує подальші напрацювання у цьому напрямку у формі таких представницьких заходів.

*В.В. КОТЕНКО,
кандидат історичних наук,
Національний музей-заповідник
українського гончарства в Опішному*